

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 160. Argumentum sextum, ex eo quòd Tridentinum eâdem sess.
14.c.4. postulet ad contritionem, etiam imperfectam, quæ attritio dicitur,
ut voluntatem peccandi excludat: Ad quod Dei propter se ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

Agumentum sextum, ex eo quod Tridentinum eadem siff. 14. c. 4. postulat ad contritionem, etiam imperfectam, que attritio dicitur, ut voluntatem peccandi excludat: Ad quod Dei propter se amor, seu charitas, saltem generaliter accepta, juxta doctrinam Sanctorum requiritur.

1851 **Q**uisque diligenter subtiliterque perpendit verba ista Tridentini: Illam verò contritionem imperfectam, que attritio dicitur, quoniam... ex gehenne, & poenarum metu communitè concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe venie, declarat... donum Dei esse... quo poenitens adjutus, viam sibi ad justitiam parat: mirabitur adversarios tam confidenter asserere, ibi mentionem esse de attritione purè formidolosa, nullum Dei amorem propter se includente. Quòd enim nulla ibi amoris mentio fiat, idè est, quia Concilium ibi differentiam statuit inter contritionem perfectam, imperfectamque. Quæ differentia in eo non est, quòd Dei propter se amor in perfecta includatur, non in imperfecta (cùm de mente Tridentini, in utraque includi, superiora probent argumenta) sed in eo quòd imperfecta, seu attritio, ex gehennæ & poenarum metu communitè concipitur: ex quo concipi non solet perfecta. Et non dicit Concilium, quòd imperfecta ex illo metu, vel ex turpitudinis peccati consideratione, tamquam motivo specifico, essentialiter concipitur. Si enim Concilium id censuisset, non dixisset, quòd inde communitè, sed necessariò conciperetur. Rursus non dicit, quòd imperfecta ex solo illo metu concipitur. Imò, cùm in prima Decreti delineatione Compiler dixisset, quòd solum vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ & poenarum metu, qui servili timor dicitur, concipitur, vocem illam solum, expunctam Patres voluerunt (uti Eminentiss. Historicus testatur) sicut & clausulam, qui servili timor dicitur, ut significarent, se non agere de attritione merè servili, & formidolosa.

1852 **A**d quod amplius significandum dixerunt, quòd attritio ex gehennæ metu concipitur, non quòd eo motivo perficitur vel generetur. Utenim Alensis observat in Sum. p. 4. q. 12. de poenit. m. 3. a. 1. poenitentia timore concipitur, non generatur: quia non concipitur in suo esse completo, sed in sui preparatione, sicut homo concipitur in sua materia rudis. Et rursus: etsi non habeatur poenitentia cum timore servili, nihilominus concipitur à timore hujusmodi. Quia aliud est dicere poenitentiam concipi, aliud poenitentiam haberi. Poenitentiam autem in poenitentia concipi, est ad... gratiam poenitentia, sive virtutem seipsum preparare. Similiter D. Bonaventura in 4. dist. 14. q. 2. poenitentia dicitur timore concipi potius quam generari: quia poenitentia virtus concipitur per dispositionem suscipiendi eam. At verò generare est efficiens, & principii effectivi; sed concipere... receptivi. Ex hoc patet, quòd poenitentia concipitur timore servili: Nec est inconveniens: quia conceptio ista non est per productionem in esse, sed per dispositionem, & preparationem. Et idè non oportet, quòd poenitentia sit cum timore servili, sed sufficit, quòd timor preparat ad poenitentiam. Idè ergo Tridentini Patres dixerunt, attritionem timore concipi, id est dispositivè inchoari, non formari, & perfici. Nec frustra censendi sunt illo potius, quam isto vocabulo usi. Quoniam aptius erat ad confingendum errorem Lutheri, qui (apud Eckium l. 1. de poenit. c. 1.) negavit timore poenitentiam concipi, id est inchoari, seu parari, peccatoremque timore ad poenitentiam disponi. Ecce quor præcautionibus uti sunt Patres Tridentini, ne quis suspicaretur,

ab ipsis firmari opinionem, attritionis purè servilis sufficientiam astruente.

1873 **Q**uam etiam sufficientiam ne viderentur definiti se, præter tot illas præcautiones, aliam insuper adhibuerunt: cùm enim Compiler, in eadem delineatione, posuisset descriptam ibi attritionem, idè sufficere ad Sacramenti hujus constitutionem, quòd sine aliquo dilectionis in Deum motu esse vix queat; hoc autem falsum esse Tudeanus Antistes monuisset. Quòd autem hæc attritio satis esset Sacramento constituendo, variare Auditorum sententias, adeoque id esse tolerandum. Hanc ob causam Tridentini Patres sufficientiam illam expunctam voluerunt, sufficientiam (inquam) attritionis, quæ dicebatur sine aliquo dilectionis in Deum motu esse vix posse. Multo ergo magis expuncta est sufficientia attritionis merè servilis, absque ullo interventu divini amoris.

1874 **Q**uam proinde per reformatum Tridentini Decretum cerò definitum asserere, cerò errare est. Quòd [præter hæcenus dicta] Trident. Historic. perspicuum esse dicit ex ipsa probatione Concilii, quæ hujus articuli doctrinam firmat c. 4. Nimirum Nerviatarum poenitentiam, eum timore perfectam, ipsi profuisse: cùm certum esset, eo tempore, quo Sacram. Poenit. ad hoc non extabat, eam formidolosam poenitentiam minime sufficere pro seipsum ad peccatum delendum, sed vim tantam habuisse ad impetrandam novam gratiam, cujus ope adjuccretur charitatis affectus, quem omnes necessarium fuisse sciantur ante novam legem, ad justitiam recipiendam.

1875 **I**d verò amplius liquet ex eo, quòd attritio, de qua Concilium eodem capite 4. excludere debet omnem peccandi voluntatem. Juxta doctrinam verò Sanctorum (quam Tridentina Synodus sibi proponit, velut unum ex fundamentis suarum decisionum) solo timore gehennæ, absque ullo interventu amoris Dei propter se, excludi nequit omnis voluntas peccandi.

1876 **I**d enim uno ore Sancti Patres contestantur. Ambrosius l. 7. in Luc. qui mesat, reprimit, non emendatur. Emendaretur autem, si omnem peccati affectum metus excluderet.

1877 **A**ugustinus l. 2. contra advers. Leg. & Proph. c. 7. desiderium peccandi non extinguatur nisi contrario desiderio rectè faciendi, ubi fides per dilectionem operatur. Et infra: peccatum, seu peccati affectus non extinguitur per jubentem litteram timore poenit. sed per juvantem spiritum dilectione justitie: Epist. 143. in uniter putat se videtorem esse peccati, qui timore poenit. non peccat: quia est non impletur foris negotium male cupiditatis, ipsa tamen mala cupiditas intus est hostis. Hunc ergo hostem poenit. timor intus relinquit, cupiditatem utique, quæ (ut Augustinus prosequitur) quantum in se est, malè non esse justitiam peccata prohibentem, atque poenitentem... Inimicus ergo justitia est, qui poenit. timore non peccat: amicus autem erit, si ejus amore non peccet. Tunc enim verè timebit peccare. Nam qui gehennæ metuit, non peccare metuit, sed ardere. Ille autem peccare movetur, qui peccatum ipsum, secundum se, sicut gehennæ odit. Tamen porro quisque peccatum odit, secundum se, quantum justitiam diligit. Quòd non poterit Legè terrene per litteram, sed spiritu sanante per gratiam. De Epist. & lit. c. 8. timore poenit. faciebant, non amore justitie, ac per hoc coram Deo non erat in voluntate, quòd coram hominibus apparebat in opere. De nat. & grat. c. 57. qui timore supplicii, quòd lex minatur, non amore justitie, se fontis abstinere ab opere peccati, nondum liber est, nec alienum à voluntate peccandi. In ipsa enim voluntate rem est, quæ mallet si fieri posset, non esse quòd timeat, ut libere faciat quòd occultè desiderat. Et ad Bonifac. c. 9. quando timore poenit. non amore justitie sit bonum, nondum bene sit bonum, nec fit in corde, quòd fieri videtur in opere, quando mallet bono non favere, si posset impune. Au P. sal. 77. ex car.

de nullo modo fieri potest (nota bene omnimodam impossibilitatem, nullo modo fieri potest) quod formidine sit pœna, non dilectione iustitiæ. Ex corde igitur nullo modo penitus ejici potest affectus ad peccatum formidine pœna, sine amore iustitiæ. Conc. 25. in Psal. 118. qui timore pœnae, non amore iustitiæ, opus legis facit, profectò in vitium facit.

1858 Prosper Sent. 117. qui timendo facit, serviliter facit, nec est amicus recti, quando mallet, si fieri posset, id quod rectum est, non juberi. Et rursus: qui timore non peccat... abstinet ab opere malo, suâ tamen rem est voluntas.

1859 Gregorius Magn. l. 1. Moral. c. 23. S. Ecclesia simplicitatis suæ & rectitudinis vias timore inchoat, sed charitate consummat. Cui tunc funditus est à malo recedere, cum ex amore ceperit jam nolle peccare: cum vero timore adhibe bona agit, à malo penitus non recessit.

1860 Ildorus l. 2. de sum. bon. c. 21. aliud est non peccare amore dilectionis Dei... aliud timore supplicii. Qui enim amore charitatis Dei non peccat, sed charitate consummat. Cui tunc funditus est à malo recedere, cum ex amore ceperit jam nolle peccare: cum vero timore adhibe bona agit, à malo penitus non recessit.

1861 Anselmus in c. 8. ad Rom. qui timore supplicii, non amore sanctitatis observat legem, vellet utique non esse quod timeret, ut impudè es legem præterire liceret, ac per hoc, licet ipsam legem actibus impleret, & in oculis hominum iustus appareret, in oculis tamen interni inspectoris erat injustus: quia quod fors in opere demonstrabat, intus in voluntate non habebat.

1862 Bernardus epist. 11. sola charitas est, quæ ab amore sui, & mundi, avertere possit animam, & in Deum dirigere. Nec timor quippe, nec amor privatus, convertit animam. Mutas interdum valentiam, vel actum, affectum nunquam.

1863 Laurent. Justinian. tr. de timore c. 5. timor servilis est, quo quis timet peccare propter pœnam principaliter [qualiter timet, qui nullo alio motivo à peccato abstinet, quam timore pœnae] sed inaviter putat se esse victorem peccati, qui timore pœnae non peccat. Quia est non impletur negotium male cupiditatis, ipsatamen mala cupiditas intus est hostis. Nam dum adhibe à prava actione formidanda pœna prohibet, profectò formidantis animum nulla spiritali libertas tenet.

1864 S. Thomas 1. 2. q. 6. a. 6. docet ea, quæ ex solo metu fiunt esse involuntaria in se, & secundum se. Et a. 7. ad 2. in eo qui per metum aliquid agit, manet repugnantia voluntatis ad id quod agitur, secundum quod in se consideratur... Et ideo quod per metum agitur, quodammodo est involuntarium... quia timendus agit contra id quod, etiam nunc, secundum se vult. Retinet ergo affectum, saltem habitualem ad ipsum, secundum se consideratum. Et q. 107. a. 1. ad 2. Lex vetus dicitur cohibere manum, non animum, quia qui timore pœnae [etiam æternæ, quam lex vetus etiam comminabatur] ab aliquo peccato abstinet, non simpliciter ejus voluntas à peccato recedit, sicut recedit voluntas ejus, qui amore iustitiæ abstinet à peccato. Et 2. 2. q. 19. a. 9. timor servilis... potest habere annexam voluntatem peccandi. Ergo positivè non excludit voluntatem peccandi, etiam actualem. Eam quippe positivè excludere, est per actum contrarium excludere. Hoc autem non dicit simplicem negationem peccati (ait S. Doctor in 4. dist. 14. in expof. text.) quia qui intermisit peccati actum, non dicitur à peccato cessare, sed cessare à peccato, peccati quæ affectum positivè excludere, proprie dicitur, cui peccatum secundum se displicet, & peccatum dimittere simpliciter intendit, & hæc est vera pœnitentia. De tali proinde exclusione loquitur Tridentinum supra.

1865 S. Bonaventura in spec. anim. c. 3. timor servi-

lis semper cura mortali peccato est. cum quis dimittit facere peccatum propter pœnam, non propter dilectionem. Quod haud dubie subintelligit. Agit enim de timore servili, quo quis in servili dimittit malum facere, non propter dilectionem, sed propter pœnae timorem. Et in 3. dist. 34. q. 1. n. 59. loquens de timore inferni, propter illum timorem (inquit) cessat homo à peccatorum perpetrations, licet non omnino cessat à voluntate.

Alia tamen Sanctorum testimonia (quæ perperam à nonnullis gloriantur de timore servili, serviliter sumpto, quo serviliter timens actu vel virtute dicit, peccarem, si gehenna non esset: cum gloria ista fundamentum non habeat in textu ipsorum, & rationes Sanctorum procedant etiam de timente serviliter, id non dicente actu, vel virtute, sed habitu dumtaxat, ut videbitur c. seq.) non sic accipienda sunt, quasi servili gehennæ metu ab opere peccati abstinens, semper haberet actualem, vel virtutalem voluntatem peccandi, si gehenna non esset. Quia licet voluntatem istam annexam habere possit, ut S. Thomas ait; semper tamen annexam non habet actu, nec virtute, sed plerumque in habitu vel radice dumtaxat, uti S. Bonaventura observat loco proximè relato n. 67. dicens, quod cum illo metu, si non proficiat ad amorem, voluntas peccandi manet in habitu & radice. Ita etiam insignis fidei Catholicae adversus hæreticos defensor J. Diedo l. de capt. & redempt. gen. hum. c. 2. ubi dicit, quod timor divini iudicii subinde cohibet non solum manum ab opere, uti timor pœnae comminata ab humano Iudice, sed & malam cupiditatem, ne intus in actum prodeat. Addit tamen primo, utroque in timente vivere quamdam peccandi voluntatem, quemadmodum demonstravit D. Augustinus. Secundo quod spiritus magnus in timente divinum iudicium latenter adhibe vivit, quodque, quemadmodum docet D. Augustinus, latenter in eo vivit quamdam peccandi voluntas, propter eam quod nondum sit iustitiæ amicus... provide talis, adhibe carnalis, vellet sibi licitum frui creaturâ; & non esse ullam iustitiam prohibentem, aut pœnitentiam peccata. Tertio apud eos qui solo servili metu solas pœnae obediunt præceptis, abstinens ab illicitis, neque esse curam pudoris, neque honestatis, virtutisque & castitatis amorem, eisque timore reprimi, non emendari. Proximè tamen dicta explicans, dicit, quod is qui solo metu gehennæ ignis cohercet se ab opere malo, præceptum quidem odit, secundum amorem quemdam habitualem, seu radicem intus latentem, nondum renovatus spiritu amoris iustitiæ, sed non semper odium est in actu.

Cæterum voluntas illa peccandi, si esset impunitas, non vitiat timorem: quia non provenit ex timore, sed ex præexistente affectu ad peccatum secundum se. Quoniam quia solus gehennæ timor plenè excludere nequit, sed solus amor Dei propter se; tandiu manet, saltem in habitu, quamdiu per affectum contrarium positivè exclusus, & acerbè retractatus non fuerit.

Legi omnimò meretur Illustriss. Pater Le Drou, in eruditissimo libro de Contrit. & Attrit. disert. 2. per totum, ubi argumenta à nobis proposita ex S. Augustino, Gregorio, Bernardo, S. Thoma, S. Bonaventura, &c. plurimum illustrat, invalidaque esse demonstrat contradicentium ad ea repositiones, & objectiones. Quod & facit disert. 4. c. 4. §. 6.

CAPUT CLXI.

Doctrina illa Sanctorum ratione multiplici illustratur & roboratur.

VAlde observanda est doctrina Sanctorum, c. præcedenti exhibita; utpote ex qua manifesta concludi videtur insufficientia attritionis purè for-